

УДК 336.225
DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2022-41-24>

Чижова Т. В.
*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування
Херсонського національного технічного університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6421-9461>*

Chyzhova Tamila
*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at the Department of Finance, Accounting and Taxation
Kherson National Technical University*

ЄДИНИЙ ПОДАТОК ТА ЙОГО РОЛЬ В СУЧАСНОМУ ПІДПРИЄМНИЦЬКОМУ ПРОСТОРИ

Анотація. В статті проаналізовано тенденції розвитку малого підприємництва в умовах трансформації податкового законодавства, оцінено рівень фіскальної ефективності справляння єдиного податку та виявлено перспективи розвитку малого підприємництва з урахуванням зарубіжного досвіду. Результати проведеного аналізу виявили основні проблеми розвитку малого бізнесу, такі як: недосконалість податкового законодавства, впровадження нових фіскальних технологій, монополізація бізнесу, нестача стартового капіталу, нестача кваліфікованого персоналу, відсутність практичних навичок підприємливості працівників у веденні бізнесу, нерозвиненість інфраструктури підтримки і розвитку малого бізнесу, високий рівень корупції. Визначені основні напрями розвитку малого бізнесу в Україні. До них, зокрема, відносяться: організація фінансової підтримки і допомоги малому бізнесу, організація роботи окремої ланки виконавчої влади, яка б займалася виключно питаннями малого підприємництва, створення забезпеченості інформацією та кадрами, створення спеціалізованих консультативних центрів по наданню інформації підприємцям, покращення освітніх програм напрямків підприємництва і бізнесу, організація програм підготовки кадрів.

Ключові слова: спрощеної системи оподаткування, податкова система, фіскальна ефективність, податкові надходження, єдиний податок, фіскальні технології.

Постановка проблеми. Складна економічна ситуація в Україні вимагає активізації розвитку малого бізнесу. Оскільки саме цей сектор економіки характеризується мобільністю, швидко реагує на зміни, є суттєвою складовою при наповненні бюджетів різних рівнів, здатен створювати нові робочі місця, сприяти розвитку конкуренції, забезпечувати залучення інвестицій тощо. На сьогодні основним завданням податкової політики в державі залишається формування умов для становлення малого бізнесу, що сприятиме подальшому розвитку підприємницької діяльності, збільшенню надходжень до бюджету, створенню конкурентного середовища та усуненню схем зловживання у сфері нарахування і сплати податків.

Вітчизняні суб'єкти господарювання створюються і здійснюють подальшу господарсько-фінансову діяльність відповідно до українського законодавства. В більшості держав малий бізнес займає вагомe місце у національній економіці, забезпечуючи, іноді, більшу частку внутрішнього валового продукту, ніж корпорації, холдингові компанії та інші великі підприємства. Зважаючи на суттєву роль малого бізнесу, питання державної підтримки, відповідного нормативно-правового забезпечення, оподаткування, спрощення вимог до ведення бізнесу і складання звітності, наразі є дуже актуальним [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню функціонування спрощеної системи оподаткування присвячені праці багатьох вчених. Питаннями управління єдиного податку займалися такі провідні вітчизняні вчені: З. Варналій, О. Десятнюк, А. Кізіма, А. Крисоватий, В. Мельник, Ю. Пасічник, Н. Рудик, Л. Сідельникова та інші. Однак, незважаючи на ґрунтовні підходи до визначення проблем, які існують в даній сфері, спрощена система оподаткування потребує змін та реформування.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Мале підприємництво – це самостійна, систематична, ініціативна господарська діяльність малих підприємств та фізичних осіб-підприємців, яка проводиться на власний ризик з метою отримання прибутку. Тому виникає необхідність проведення аналізу спрощеної системи оподаткування як одного з методів податкового стимулювання розвитку малого бізнесу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Єдиного міжнародного стандарту класифікації підприємств, їх розподілу на малі, середні й великі немає. Це залежить від специфіки галузей, рівня розвитку й структури економіки кожної країни. Для класифікації можуть використовуватися такі показники:

- чисельність працівників;
- вартість (обсяг) продукції, яка випускається;
- вартість (обсяг) виробничих фондів або розмір капіталу.

В Україні існують такі категорії підприємств за розмірами: мікропідприємство, мале підприємство, середнє та велике. Для України зазначені такі критерії відповідності категорії підприємства (табл. 1).

На стан і розвиток малого підприємництва впливає чимало економічних чинників, серед яких визначне місце належить механізму оподаткування. Завданням держави є орієнтувати податкову систему на розвиток малих підприємств, оскільки вони не потребують значного стартового капіталу, забезпечують оборотність ресурсів та швидко реагують на зміни у кон'юнктурі ринку.

Загалом системи оподаткування для середніх та малих підприємств відповідно до Податкового кодексу України представлені двома формами: загальною або спрощеною. Загальна система оподаткування ґрунтується на податку на прибуток. За цієї системи відсутні обмеження за видами діяльності, кількістю найманих працівників та сумою річного доходу [8].

Спрощена система оподаткування, обліку і звітності є найдієвішою формою державної підтримки суб'єктів малого підприємництва, що передбачає заміну сплати окремих податків і зборів сплатою єдиного податку [6].

Єдиний податок (далі – ЄП) – податок, що сплачують суб'єкти господарської діяльності на спрощеній системі оподаткування, основний підприємницький податок. Первісно планувався та був єдиним відрахуванням, передбаченим у рамках спрощеної системи оподаткування, та поєднував у собі відрахування до місцевого податкового бюджету, Пенсійного фонду та Фонду соціального страхування. Зараз єдиний податок сплачується тільки до місцевого бюджету, а решта відрахувань включені до єдиного соціального внеску [10].

Спрощена система оподаткування – спеціальний податковий режим, запроваджений для зниження податкового навантаження та стимулювання малого підприємництва в Україні [1]. Була запроваджена Указом Президента № 727/98 «Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва».

Правові засади застосування спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності, а також управління єдиного податку встановлено Главою 1 розділу XIV Податкового кодексу України [5].

Можна виділити специфічні ознаки єдиного податку, за якими він відрізняється від інших обов'язкових платежів. Такими ознаками є:

- системність;
- альтернативність;
- добровільність сплати;
- сфера застосування.

Розглянемо питому вагу єдиного податку серед усіх доходів Зведеного та місцевого бюджетів України за 2017–2020 рр. (табл. 2).

З таблиці 2 можна побачити, що впродовж 2017–2020 рр. питома вага єдиного податку у доходах Зведеного бюджету України збільшилась на 0,46 в.п. з 2,30% до 2,76%, спочатку за 2017–2018 рр. вона збільшилась на 0,2 в.п., за 2018–2019 рр. – на 0,23 в.п., а за 2019–2020 рр. – ще на 0,03 в.п. Протягом 2017–2020 рр. можна побачити збільшення питомих ваг єдиного податку у доходах

Таблиця 1

Критерії відповідності категорії підприємства в Україні

Категорія підприємства	Критерії		
	Балансова вартість активів, євро	Чистий дохід від реалізації, євро	Середня кількість працівників, чол.
Мікро	До 350 000	До 700 000	До 10
Мале	До 4 000 000	До 8 000 000	До 50
Середнє	До 20 000 000	До 40 000 000	До 250
Велике	Більше 20 000 000	Більше 40 000 000	Більше 250

Таблиця 2

Питома вага єдиного податку серед доходів Зведеного та місцевих бюджетів України за 2017–2020 рр.

Показники	Роки			
	2017	2018	2019	2020
Єдиний податок, млн. грн.	23388,30	29564,25	35270,21	38030,98
Доходи Зведеного бюджету України, млн. грн.	1016969,51	1184290,77	1289849,17	1376673,76
Частка єдиного податку у доходах Зведеного бюджету України, %	2,30	2,50	2,73	2,76
Доходи місцевих бюджетів України, млн. грн.	502098,31	562421,81	560531,34	471481,87
Частка єдиного податку у доходах місцевих бюджетів України, %	4,66	5,26	6,29	8,07

Джерело: складено автором за даними [7]

Таблиця 3

Структура місцевих податків і зборів в Україні за 2017–2020 рр.

Показники	Роки							
	2017		2018		2019		2020	
	млн. грн.	п.в., %	млн. грн.	п.в., %	млн. грн.	п.в., %	млн. грн.	п.в., %
Податок на майно	29056,07	55,25	31272,04	51,24	37993,95	51,64	37433,38	49,46
Збір за місяця для паркування транспортних засобів	77,57	0,15	99,86	0,16	114,88	0,16	91,19	0,12
Туристичний збір	70,23	0,13	90,73	0,15	196,20	0,27	130,63	0,17
Збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності, що справлявся до 1 січня 2015 р.	-5,32	-0,01	-0,12	0,00	0,07	0,00	0,004	0,00
Єдиний податок	23388,30	44,48	29564,25	48,44	35270,21	47,94	38030,98	50,25
Усього місцеві податки та збори	52586,85	100,00	61026,76	100,00	73575,31	100,00	75686,18	100,00

Джерело: складено автором за даними [7]

місцевих бюджетів України. Так, за 2017–2018 рр. його питома вага збільшилась на 0,6 в.п. з 4,66% до 5,26%, за 2018–2019 рр. – збільшилась на 1,03 в.п. з 5,26% до 6,29%, а за 2019–2020 рр. збільшилась на 1,78 в.п. Загалом протягом 2017–2020 рр. питома вага єдиного податку збільшилась на 3,41 в.п.

Більш детально розглянемо структуру місцевих податків і зборів в Україні за 2017–2020 рр. та визначимо частку єдиного податку у ній (табл. 3).

Розглянувши таблицю 3 можна побачити, що впродовж 2017–2020 рр. усі місцеві податки та збори зросли на 43,93% або на 23099,33 млн. грн., з 52586,85 млн. грн. до 75686,18 млн. грн., у 2017–2018 рр. зросли на 8439,91 млн. грн., у 2018–2019 рр. – на 12548,55 млн. грн., а у 2019–2020 рр. – на 2110,87 млн. грн.

Найбільшу питому вагу серед місцевих податків та зборів за 2017–2019 рр. займає податок на майно. Так, у 2017 р. його питома вага становила 55,25% із надходженнями у 29056,07 млн. грн., але у 2018 р. питома вага зменшилась на 4,01 в.п. У 2019 р. порівняно з 2018 р. питома вага податку на майно збільшилась на 0,4 в.п. та становила 51,64% із надходженнями у 37993,95 млн. грн., а у 2020 р. порівняно з 2019 р. його питома вага знову зменшилась на 2,18 в.п. та становила 49,46%. Загалом протягом 2017–2020 рр. його питома вага зменшилась на 5,79 в.п.

Другу сходинку за питомою вагою серед місцевих податків та зборів займають надходження з єдиного податку. Так, протягом 2017–2018 рр. його питома вага зросла на 3,96 в.п. з 44,48% до 48,44%. Але за 2018–2019 рр. спостерігається зменшення питомої ваги на 0,5 в.п., з 48,44% до 47,94%. А у 2019–2020 рр. його питома вага знову збільшилась на 2,31 в.п. до 50,25%. Загалом, протягом 2017–2020 рр. питома вага єдиного податку серед місцевих бюджетів збільшилась на 5,77 в.п.

Питома вага надходжень збору за місяця для паркування транспортних засобів та туристичний збір серед місцевих податків та зборів незначна – 0,1–0,2%. Протягом 2017–2020 рр. відбулося збільшення туристичного збору на 0,04 в.п. з 0,13% до 0,17%, а питома вага збору за місяця для паркування транспортних засобів зменшилась на 0,03 в.п., з 0,15% до 0,12%.

Збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності було скасовано з 01.01.2015 р., тому торгові патенти підлягають поверненню до контролюючих органів за місцем їх придбання. Ті суб'єкти господарювання, які порушили порядок використання торгового патенту за період до 01.01.2015 р. несуть відповідальність в порядку що діяли до 01.01.2015 р. При помилково та/або надміру сплачених коштах можна їх повернути написавши заяву про їх повернення. У 2017 р. спостерігалися витрати збору за провадження деяких видів підприємницької діяльності, які становили 5,32 млн. грн., а їх питома вага становила – 0,01%, але у 2019 р. відбулося надходження у сумі 0,07 млн. грн., а у 2020 р. – 0,004 млн. грн. та питома вага цього збору становила 0% серед місцевих податків та зборів.

Незважаючи на те, що у 2019 р. спостерігається зменшення питомої ваги єдиного податку серед місцевих податків та зборів, його надходження мають стійку тенденцію до зростання (табл. 4).

Загалом протягом 2017–2020 рр. надходження від усіх місцевих податків та зборів збільшились на 43,93% або на 23099,33 млн. грн., за 2017–2018 рр. вони збільшились на 16,05%, або на 8439,91 млн. грн., протягом 2018–2019 рр. – збільшились на 20,56% або на 12548,55 млн. грн., а за 2019–2020 рр. – збільшились на 2,87% або на 2110,87 млн. грн.

Надходження єдиного податку протягом 2017–2020 рр. стрімко збільшились на 62,61% або на

14642,68 млн. грн. Так, у 2017 р. його надходження становили 23388,30 млн. грн., потім у 2018 р. вони збільшилися на 6175,95 млн. грн. або на 26,41% та становили 29564,25 млн. грн. У 2018–2019 рр. надходження збільшилися ще на 19,30% або на 5705,96 млн. грн., з 29564,25 млн. грн. до 35 270,21 млн. грн., а за 2019–2020 рр. надходження збільшилися на 7,83% або на 2760,77 млн. грн. Така тенденція до збільшення, в основному, відбулася через збільшення кількості фізичних осіб–підприємців та суб’єктів малих підприємств.

За 2017–2018 рр. спостерігається збільшення надходжень з податку на майно на 7,63% або на 2215,97 млн. грн., за 2018–2019 рр. відбулось збільшення на 21,50% або на 6721,91 млн. грн., а за 2019–2020 рр. надходження зменшилися на 1,48% або на 560,57 млн. грн. Загалом за 2017–2020 рр. надходження податку на майно зросли на 28,83% або на 8377,31 млн. грн. з 29056,07 млн. грн. до 37433,38 млн. грн.

Щодо туристичного збору, то протягом 2017–2020 рр. можна побачити збільшення надходжень на 86% або на 60,40 млн. грн. з 70,23 млн. грн. до 130,63 млн. грн. Надходження із збору для паркування транспортних засобів протягом відповідного періоду збільшилися на 17,56% або на 13,62 млн. грн. з 77,57 млн. грн. до 91,19 млн. грн.

Протягом 2017–2020 рр. збільшилися надходження із збору за провадження деяких видів підприємницької діяльності на 100,08% або на 5,32 млн. грн.

Розглянемо динаміку надходження єдиного податку до місцевих бюджетів України з юридичних, фізичних осіб та сільськогосподарських товаровиробників за 2017–2020 рр. (рис. 1).

Розглянувши рис. 1 можна побачити, що загалом надходження єдиного податку протягом 2017–2020 рр. збільшуються за кожним суб’єктом господарювання. Так, протягом цього періоду надходження єдиного податку з юридичних осіб збільшилися на 37,99% або на 1394,71 млн. грн. з 3671,54 млн. грн. до 5066,25 млн. грн. Спочатку за 2017–2018 рр. надходження збільшилися на 744,87 млн. грн. з 3671,54 млн. грн. до 4416,41 млн. грн., за 2018–2019 рр. надходження збільшилися ще на 627,89 млн. грн., з 4416,41 млн. грн. до 5044,30 млн. грн., а за 2019–2020 рр. надходження збільшилися на 21,95 млн. грн. з 5044,30 млн. грн. до 5066,25 млн. грн.

Щодо надходжень єдиного податку із сільськогосподарських товаровиробників, то за 2017–2020 рр. вони збільшилися на 25,01% або на 1068,02 млн. грн. з 4270,11 млн. грн. до 5338,13 млн. грн. Так, за 2017–2018 рр. його надходження збільшилось на 1002,08 млн. грн., за

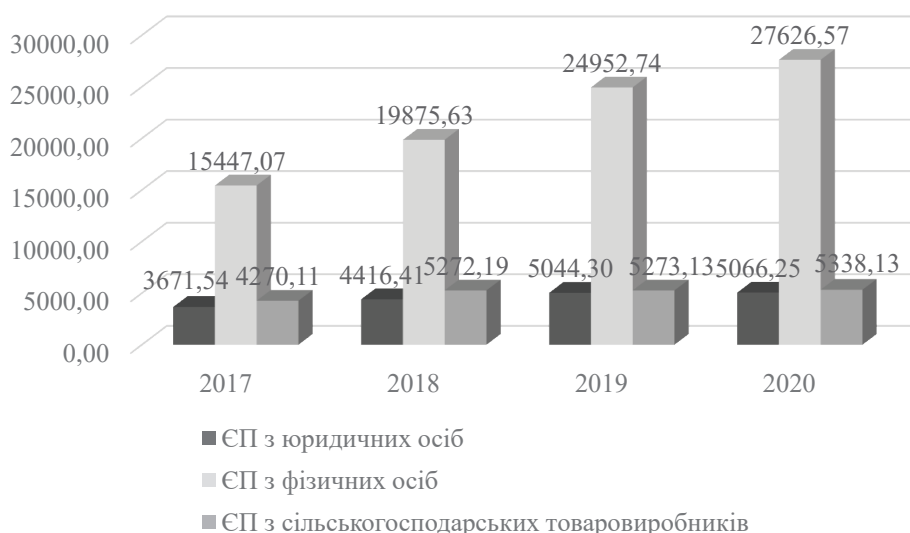


Рис. 1. Динаміка надходження єдиного податку до місцевих бюджетів в розрізі платників податків за 2017–2020 рр., млн. грн.

Джерело: складено автором за даними [7]

Таблиця 4

Динаміка надходження єдиного податку до місцевих податків та зборів в Україні за 2017–2020 рр.

Показники	Абсолютне відхилення, млн. грн.			Відносне відхилення, %		
	2018/2017	2019/2018	2020/2019	2018/2017	2019/2018	2020/2019
Податок на майно	+2215,97	+6721,91	-560,57	+7,63	+21,50	-1,48
Збір за місця для паркування транспортних засобів	+22,29	+15,02	-23,69	+28,74	+15,04	-20,62
Туристичний збір	+20,50	+105,47	-65,57	+29,19	+116,25	-33,42
Збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності, що справлявся до 1 січня 2015 р.	+5,20	+0,19	-0,07	+97,74	+158,33	-94,29
Єдиний податок	+6175,95	+5705,96	+2760,77	+26,41	+19,30	+7,83
Усього місцевих податків та зборів	+8439,91	+12548,55	+2110,87	+16,05	+20,56	+2,87

Джерело: складено автором за даними [7]

2018–2019 рр. – на 0,94 млн. грн., а за 2019–2020 рр. – на 65 млн. грн.

За 2017–2018 рр. збільшилися надходження єдиного податку з фізичних осіб–підприємців на 4428,56 млн. грн. Протягом 2018–2019 рр. його надходження збільшилися на 5077,11 млн. грн. з 19875,63 млн. грн. до 24952,74 млн. грн., а за 2019–2020 рр. – збільшилися на 2673,83 млн. грн. Загалом за 2017–2020 рр. надходження єдиного податку з фізичних осіб збільшилися на 78,85% або на 12179,50 млн. грн. з 15447,07 млн. грн. до 27626,57 млн. грн.

Можна сказати, що динаміка надходжень від фізичних осіб–підприємців є більшою, порівняно з юридичними особами та сільськогосподарськими товаровиробниками. Так у 2017–2020 рр. надходження від фізичних осіб збільшилися на 12179,50 млн. грн., що є більшим на 10784,79 млн. грн. надходжень від юридичних осіб, та на 11111,48 млн. грн. надходжень від сільськогосподарських товаровиробників.

Загалом, по всій Україні можна побачити збільшення надходжень єдиного податку до місцевих бюджетів, також, протягом 2017–2020 рр. питома вага надходжень з цього податку збільшувалася. Усе вище наведене, може свідчити про збільшення суб'єктів господарювання, які перейшли на спрощену систему оподаткування, обліку та звітності та про необхідність її подальшого розвитку.

Тенденції в економіці, які склалися протягом 2018–2020 років, позитивно позначалися на зростанні приватного підприємництва. Однак пандемія Covid-19, що вибухнула, відклала свій слід на роботі і життєдіяльності малого бізнесу. Багато малих підприємств та приватних підприємців були змушені переглянути формат своєї діяльності. На цьому тлі зміни норм податкового законодавства щодо фіскалізації діяльності малого бізнесу та обов'язкове використання РРО було сприйняті бізнесом негативно. Починаючи з 2022 року, переважна чисельність підприємців, які працюють за спрощеною системою оподаткування згідно з нормами Податкового кодексу України повинні застосовувати РРО та/або ПРРО. При цьому, розмір отриманого доходу вже не матиме значення.

Ці нововведення частково йдуть у розріз із основним принципом спрощеної системи оподаткування, який полягає у полегшеному обліку та звітності. Т.к. робота з РРО та ПРРО передбачає детальний облік як товарних запасів, так і z-звітів. Ну і найбільша проблема для під-

приємців, це низька комп'ютерна грамотність та слабка інформованість.

Тотальна фіскалізація не є поширеною практикою в світі. Моделі фіскалізації у більшості країн відповідають ключовому принципу – фіскалізація не потрібна малому та мікробізнесу у випадках, коли підприємці обмежені у можливостях для перевищення граничних лімітів спрощеної системи.

Всі ці нововведення можуть негативно вплинути на роботу малого бізнесу. І органам контролю необхідно проаналізувати досвід зарубіжних країн і ретельніше застосувати його у вітчизняній практиці з метою врегулювання питання із фіскалізацією у оптимальний спосіб, лібералізуючи сферу застосування РРО для мікробізнесу.

Висновки. У сучасних умовах підприємницької діяльності основним напрямком політики економічного розвитку держави повинен бути розвиток малого бізнесу, оскільки це допомагає вирішувати питання та проблеми суспільного та соціально-економічного характеру в Україні.

Роль держави має полягати в покращенні необхідної інфраструктури та створенні ефективної правової бази, що б створила простір для розвитку громадських організацій та інших асоціацій, націлених на вирішення проблем розвитку малого бізнесу в Україні. Тож, основними напрямками подальшого розвитку малого бізнесу для України є:

- надання суб'єктам малого бізнесу державних гарантій у вигляді державних боргових зобов'язань;
- організація фінансової підтримки і допомоги малому бізнесу;
- організаційне забезпечення малого бізнесу, що означає впровадження регіональних програм підтримки і розвитку малих підприємств;
- організація роботи окремої ланки виконавчої влади, яка б займалася виключно питаннями малого підприємництва;
- використання Фонду сприяння зайнятості населення для розвитку малих підприємств;
- створення забезпеченості інформацією та кадрами;
- створення спеціалізованих консультативних центрів по наданню інформації підприємцям;
- покращення освітніх програм напрямків підприємництва і бізнесу;
- організація програм підготовки і перепідготовки кадрів [9].

На даний момент Україна вже стала на шлях розвитку малого підприємництва, але його становлення потребує часу.

Список використаних джерел:

1. Крисоватий А.І., Томнюк Т.Л. Адміністрування податків в Україні: організація та напрями трансформації : монографія. Тернопіль : Економічна думка ТНЕУ, 2012. 212 с.
2. Офіційний сайт Головного управління ДПС у Херсонській області. URL: <https://kheron.tax.gov.ua/dfs-u-regioni/golov-upr/kontakti/> (дата звернення: 26.01.2022).
3. Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA> (дата звернення: 08.02.2022)
4. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 18.01.2022).
5. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755- VI. / Верховна Рада. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 05.02.2022).
6. Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг : Закон України № 265/95-вр від 06.07.1995. Редакція від 01.01.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/265/95-%D0%B2%D1%80#top> (дата звернення: 08.02.2022).
7. Річний звіт про виконання державного бюджету за 2017–2020 роки. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu> (дата звернення: 28.01.2022).
8. Рудик Н. В. Спрощена система оподаткування: зберегти малий бізнес в умовах локдауну в Україні. *Бізнес Інформ*. 2020. № 11. С. 361–370. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-11-361-370>
9. Сідельникова Л.П. Фіскальний потенціал податкової системи у механізмі регулювання економічного розвитку. *Приазовський економічний вісник*. 2019. № 5 (16). С. 317–323. URL: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2019/5_16_uk/56.pdf
10. Слатвінська М.О. Альтернативні системи оподаткування малого бізнесу: стан, проблеми, перспективи : монографія. Одеса : ОНЕУ, 2012. 252 с.

References:

1. Krysovatyi A.I., Tomniuk T.L. (2012) Administruvannia podatkov v Ukraini: orhanizatsiia ta napriamy transformatsii: monohrafiia [Tax administration in Ukraine: organization and directions of transformation: monograph]. Ternopil: Economic Thought of TNEU. P. 212.
2. Ofitsiinyi sait Holovnoho upravlinnia DPS u Khersonskii oblasti [The official site of the Main Directorate of the STS in Kherson region]. Available at: <https://kherson.tax.gov.ua/dfs-u-regioni/golov-upr/kontakti/> (accessed: 26.01.2022).
3. Ofitsiinyi veb-sait Ministerstva ekonomichnoho rozvytku ta silskoho hospodarstva Ukrainy [Official site of the Ministry of Economic Development, Trade and Agriculture of Ukraine]. Available at: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA> (accessed 08.02.2022).
4. Oficijnyj sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy [Official site of the State Statistics Service of Ukraine]. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua> (accessed 08.02.2022).
5. Podatkovi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 02.12.2010 № 2755 -VI [Tax Code of Ukraine: Law of Ukraine dated 27.12.2010 № 2755-VI]. Available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (accessed 05.02.2022).
6. Pro zastosuvannja rejestratoriv rozrakhunkovykh operacij u sferi torghivli, ghromadsjkogho kharchuvannja ta poslugh : Zakon Ukrainy No 265/95-vr vid 06.07.1995. Redakcija vid 01.01.2022. [On the use of registrars of settlement operations in the field of trade, catering and services: Law of Ukraine No. 265/95-vr of July 6, 1995. Edited on 01.01.2022]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/265/95-%D0%B2%D1%80#top> (accessed: 08.00.2022).
7. Richnyi zvit pro vykonannia derzhavnogo biudzhetu za 2017-2020 roky. [Annual report on the implementation of the state budget for 2015-2019]. Official site of the State Treasury Service of Ukraine. Available at: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu> (accessed: 28.01.2022).
8. Rudyk N.V. (2020) Sproshhena sistema opodatkuvannja: zbereghy malyj biznes v umovakh lokdaunu v Ukraini [Simplified taxation system: keep small businesses in lockdown in Ukraine]. *Biznes Inform.* No 11, pp. 361–370.
9. Sidelnykova L.P. (2019) Fiskalnyj potencial podatkovoji systemy u mekhanizmi rehuljuvannja ekonomichnogho rozvytku [Fiscal potential of the tax system in the mechanism of regulating economic development]. *Pryazovs'kyj ekonomichnyj visnyk.* No 5 (16), pp. 317–323.
10. Slatvinsjka M.O. (2012) Aljternatyvni systemy opodatkuvannja malogho biznesu: stan, problemy, perspektyvy : monohrafiija [Alternative systems of small business taxation: status, problems, prospects: monograph]. Odessa: ONEU. (in Ukrainian)

THE SINGLE TAX AND ITS ROLE IN THE MODERN ENTREPRENEURIAL SPACE

Summary. The development of small business in Ukraine is one of the priority areas of regional policy in both individual regions and the country as a whole. Because it involves a number of issues, not only economic but also social. Therefore, entrepreneurship itself should become the basis for the formation of the regional structure of the local economy, taking into account the peculiarities of socio-economic development of each region. Domestic business entities are created and carry out further economic and financial activities in accordance with Ukrainian legislation. In most countries, small businesses play an important role in the national economy, sometimes providing a larger share of gross domestic product than corporations, holding companies and other large enterprises. Given the significant role of small business, the issues of state support, appropriate regulatory support, taxation, simplification of requirements for doing business and reporting are currently very relevant. The article analyzes the trends of small business development in the transformation of tax legislation, assesses the level of fiscal efficiency of the single tax and identifies prospects for small business development based on foreign experience. The results of the analysis revealed the main problems of small business development, such as: imperfect tax legislation, introduction of new fiscal technologies, monopolization of business, lack of start-up capital, lack of qualified staff, lack of practical skills of entrepreneurship in business, underdeveloped infrastructure for small business support and development. high level of corruption. The main directions of small business development in Ukraine are determined. These include: organization of financial support and assistance to small businesses, organization of a separate branch of the executive branch, which would deal exclusively with small business, creating information and human resources, creating specialized advisory centers to provide information to entrepreneurs, improving educational programs and business, organization of training programs.

Key words: simplified taxation system, tax system, fiscal efficiency, tax revenues, single tax, fiscal technologies.